

Những quy định mới trong Luật dầu khí của Algeria năm 2019

Luật dầu khí mới của Algeria thông qua tháng 12 năm 2019, có hiệu lực đầu năm 2020 cho phép thúc đẩy và tăng cường nỗ lực thăm dò để phát hiện thêm những mỏ dầu mới.

Luật mới tạo điều kiện phát triển và khai thác an toàn, bền vững và tối ưu nguồn tài nguyên về dầu khí, kể cả các nguồn tài nguyên không thông thường và khai thác dầu ngoài khơi, đáp ứng nhu cầu về năng lượng quốc gia, bảo đảm cung ứng dài hạn và thúc đẩy việc giữ gìn, bảo vệ môi trường, đồng thời bảo đảm an toàn cho người và các cơ sở khai thác.

Luật xác định thiết lập quan hệ đối tác là một cách thức giúp đẩy nhanh quá trình phục hồi hoạt động thăm dò và sản xuất để làm mới những trữ lượng dầu đang cạn kiệt nhanh chóng và cải thiện tỷ lệ thu hồi các mỏ đã phát hiện.

Phân tích tình trạng trữ lượng dầu khí trong 10 năm qua cho thấy có «sự đình trệ, thậm chí giảm» do vậy Algeria cần phát hiện thêm các mỏ mới và phát triển các giếng dầu để thay thế khối lượng dầu khí đã khai thác.

Luật dầu khí mới đưa ra một loạt các biện pháp chủ yếu nhằm xác định lại khung pháp lý điều chỉnh lĩnh vực dầu khí tại Algeria bằng cách tạo ra sự linh hoạt, tăng sức hấp dẫn đối với nhà đầu tư nước ngoài, đồng thời bảo vệ lợi ích quốc gia của Algeria.

Những điểm chính trong Luật dầu khí của Algeria 2019

Duy trì quy định 51/49%

Các điều từ 92 đến 97 của luật mới nêu rõ duy trì quy định 51/49% trong quan hệ đối tác giữa tập đoàn dầu khí quốc gia Sonatrach và các công ty nước ngoài. Việc áp dụng quy định này góp phần củng cố vị trí số 1 của doanh nghiệp Algeria trong hoạt động thăm dò và khai thác dầu khí trên địa bàn sở tại. Do tính chất nhạy cảm của lĩnh vực chiến lược nên mục tiêu của quy định này là bảo đảm và bảo vệ chủ quyền của Nhà nước Algeria thông qua tập đoàn Sonatrach, đồng thời cho phép doanh nghiệp này phát triển các hoạt động thông qua việc thực hiện các dự án thăm dò và khai thác mới.

Xác định lại vai trò của các tác nhân trong lĩnh vực dầu khí

Luật mới đã phân chia lại vai trò của mỗi cơ quan chính phủ Algeria trong lĩnh vực dầu khí khi trao các quyền riêng biệt cho Bộ Năng lượng và Mỏ, Cơ quan quốc gia về nâng cao giá trị các tài nguyên dầu khí (ALNAFT), Cơ quan điều tiết dầu khí (ARH) và cuối cùng là Công ty dầu khí quốc gia (SONATRACH). Từ nay, Bộ Năng lượng và Mỏ chỉ tham gia trong khuôn khổ ra các quyết định chiến lược về chính sách năng lượng chứ không can thiệp vào các vấn đề kỹ thuật. Sự độc lập của hai cơ quan ALNAFT và ARH được nêu tại chương 6 của luật với vai trò được quy định một cách chính xác và rõ ràng hơn, khác với vai trò của Bộ Năng lượng và Mỏ. Chẳng hạn, ALNAFT chủ yếu có thẩm quyền đối với các hoạt động tìm kiếm và khai thác đầu vào trong khi ARH có vai trò lớn hơn đối với các hoạt động đầu ra. Luật mới cũng trao quyền cho ALNAFT và ARH được hủy bỏ hợp đồng đã ký với đối tác nước ngoài hoặc trong nước không tôn trọng các điều

khoản và tiêu chuẩn quy định mà không cần thông qua Bộ Năng lượng và Mỏ. Mặt khác, ALNAFT không tham gia vào các hợp đồng tìm kiếm và/hoặc khai thác dầu khí nữa mà trao quyền cho SONATRACH và các đối tác nước ngoài thực hiện các hoạt động này trong khuôn khổ các hợp đồng dầu khí đã ký kết giữa các công ty liên quan. Tuy nhiên, theo điều 46 của luật dầu khí mới, ALNAFT được phép ký kết các hợp đồng dịch vụ thăm dò trong khuôn khổ thực hiện các nhiệm vụ của mình, nhất là thăm dò ngoài khơi (offshore). Việc ký kết các hợp đồng dầu khí dựa trên một văn bản chỉ định do ALNAFT cấp đối với mỗi chu vi mỏ. Việc lựa chọn đối tác của SONATRACH được thực hiện bằng cách gọi thầu hoặc trong trường hợp đặc biệt, bằng chỉ định. Luật mới về dầu khí quy định SONATRACH chỉ đơn giản là một doanh nghiệp kinh tế chứ không phải là một đơn vị điều phối.

Các hình thức hợp đồng thực hiện hoạt động tìm kiếm và khai thác dầu khí

Với mục tiêu giúp phân chia công bằng và hấp dẫn hơn lợi nhuận với đối tác nước ngoài và tạo điều kiện để các đối tác lựa chọn hình thức hợp đồng phù hợp nhất theo nguyện vọng về thực hiện hoạt động trong lĩnh vực dầu khí tại Algeria, 03 loại hợp đồng đã được đề ra trong luật này là :

- Hợp đồng tham gia;
- Hợp đồng chia sẻ sản phẩm;
- Hợp đồng dịch vụ rủi ro.

Những hình thức hợp đồng này không hoàn toàn xa lạ với hệ thống pháp lý của Algeria vì chúng từng tồn tại dưới dạng khác trong luật số 86-14 ngày 19/8/1986.

Hợp đồng tham gia được quy định tại các điều từ 77 đến 82, là một dạng hợp đồng trong đó doanh nghiệp SONATRACH và đối tác nước ngoài có quyền và nghĩa vụ như nhau về chi tiêu, tài trợ cho giai đoạn tìm kiếm, trả lương và thanh toán các nghĩa vụ thuế. Các cơ sở, trang thiết bị thực hiện hợp đồng này thuộc sở hữu của các bên ký kết trong giai đoạn hợp đồng. Mặt khác, việc tài trợ các hoạt động đầu vào được thực hiện theo tỷ lệ tham gia của mỗi bên trong hợp đồng nói trên.

Hợp đồng chia sản phẩm là hợp đồng trước đây đã được luật N°86-14 đưa vào. Trong luật mới, hợp đồng này (tên tiếng Anh là Production Sharing Contract (PSC)) tiếp tục có mặt tại các điều 83, 84 và 85. Theo dạng hợp đồng này, đối tác nước ngoài chịu rủi ro về khoáng vật và tài chính trong giai đoạn thăm dò. Tuy nhiên, Công ty dầu khí quốc gia Algeria SONATRACH có khả năng tham gia tài trợ các hoạt động tìm kiếm nếu muốn. Trong trường hợp phát hiện mỏ có thể khai thác về thương mại, một cơ chế phân chia sản phẩm dầu khí sẽ được thực hiện giữa các đối tác. Đối tác nước ngoài thu hồi các khoản chi đầu tư và vận hành đã thực hiện như «chi phí khai thác dầu» (cost oil); phần còn lại của sản lượng được thu hồi gọi là «lợi nhuận» (profit oil). Về mặt thuế, các đối tác nước ngoài giảm tiếp xúc với cơ quan thuế nước sở tại vì SONATRACH sẽ thanh toán thuế cho họ.

Ngược với hợp đồng tham gia, các cơ sở, thiết bị lắp đặt trong quá trình thực hiện một hợp đồng chia sẻ sản phẩm (PSC) thuộc sở hữu riêng của SONATRACH trong và sau khi hết hạn hợp đồng. Trong hợp đồng chia sẻ sản phẩm, doanh nghiệp nước ngoài chịu rủi ro đồng thời cả về lợi nhuận và thiệt hại khi tài trợ hoàn toàn các hoạt động đầu vào, còn SONATRACH có thể tham gia vào quá trình tài trợ này nếu muốn. Khi chọn hình thức hợp đồng PSC, các công ty dầu khí nước ngoài đóng góp tài chính và kỹ thuật vào dự án và sau khi khai thác, được thu hồi tiền đầu tư và được tính lãi (trả công) theo các điều khoản trong hợp đồng bằng hiện vật.

Hợp đồng dịch vụ rủi ro là loại hợp đồng được quy định trong các điều 86, 87 và 88 của luật mới, chủ yếu tập trung vào các hoạt động khai thác. Giống như hợp đồng chia sẻ sản phẩm (PSC), trong hình thức hợp đồng này, đối tác nước ngoài tài trợ các hoạt động đầu vào và nhận lãi bằng tiền mặt để đổi lại một phần các khoản chi đã thực hiện theo quy định hợp đồng (về chi phí khai thác và lợi nhuận). Nhà đầu tư nước ngoài chỉ tài trợ các hoạt động đầu vào giống như trong hợp đồng chia sẻ sản phẩm. Các công trình lắp đặt, thiết bị thực hiện hợp đồng cũng thuộc sở hữu duy nhất của SONATRACH trong trường hợp này. Về mặt thuế, việc tiếp xúc của doanh nghiệp nước ngoài với chính quyền địa phương cũng giảm bớt do SONATRACH phụ trách việc thanh toán các nghĩa vụ thuế của đối tác nước ngoài.

Nhìn chung, theo luật mới, hình thức hợp đồng này được khuyến khích sử dụng khi SONATRACH muốn có kinh nghiệm và ý kiến chuyên gia của một công ty nước ngoài để phát triển các giếng dầu khó khai thác hoặc để cải thiện việc thu hồi các mỏ dầu trưởng thành.

Hợp đồng chuyển nhượng khâu đầu vào (thượng nguồn)

Trong phần pháp lý, luật dầu khí mới cũng nêu rõ tại chương 9 rằng SONATRACH có thể là đơn vị một mình thực hiện các hoạt động đầu vào liên quan đến tìm kiếm và khai thác các mỏ dầu khí. Hình thức pháp lý này có tên là «Chuyển nhượng đầu vào» (Concession Amont) chỉ được dành cho công ty dầu khí quốc gia Algeria. Theo điều 75, SONATRACH có thể quyết định chuyển một phần quyền và nghĩa vụ của mình cho một đối tác nước ngoài và do vậy, có thể ký một hợp đồng dầu khí với đối tác này với điều kiện tôn trọng các quy định của luật mới.

Thời hạn của các hợp đồng dầu khí

Các điều 56 và 57 của luật dầu khí mới nêu rõ những thời hạn khác nhau của các loại hợp đồng. Chẳng hạn, do giai đoạn tìm kiếm không thể vượt quá 7 năm, nên thời gian của các giai đoạn khác nhau trong hợp đồng được ấn định là 30 năm. Hợp đồng liên quan đến khai thác các mỏ đã phát hiện được quy định là 25 năm. Trong cả hai trường hợp (có hoặc không có giai đoạn tìm kiếm và thăm dò), thời gian này có thể gia hạn thêm 10 năm.

Các quy định về thuế

Luật dầu khí 2019 đưa ra toàn bộ các biện pháp thuế mới trong đó chú trọng đến việc khuyến khích lĩnh vực dầu khí và giảm sức ép về thuế mà các

doanh nghiệp phải chịu khi hoạt động trong lĩnh vực này. Việc giảm đáng kể gánh nặng thuế đến từ việc giảm ba loại thuế chính trong chế độ thuế của Algeria về dầu khí như thuế về sản lượng làm ra, thuế doanh thu dầu khí (IRH) và thuế thu nhập (IR).

Trong luật mới, có sự phân chia đặc biệt các nghĩa vụ thuế thực hiện theo từng loại hợp đồng.

Thuế bề mặt

Việc tính toán loại thuế này được nêu ở các điều 165 và 166 dựa trên diện tích, chu vi ghi trong hợp đồng và đơn giá được chỉ số hóa theo km². Giá này có sự khác nhau tùy theo giai đoạn của dự án (tìm kiếm hay khai thác). Thuế được khai báo và thanh toán hàng năm trong thời gian nhượng quyền hoặc trong thời gian hợp đồng kể từ ngày có hiệu lực. Các hợp đồng chịu thuế bề mặt là các hợp đồng chuyển nhượng đầu vào, các hợp đồng chia sẻ sản phẩm, các hợp đồng dịch vụ rủi ro và các hợp đồng tham gia.

Tuy nhiên, thuế này không được khấu trừ để tính toán thuế thu nhập dầu khí và thuế kết quả.

Thuế tài nguyên

Nằm trong các điều từ 167 đến 176, thuế này áp dụng đối với khối lượng dầu khí được khai thác và phải thanh toán cho Kho bạc Nhà nước trên cơ sở hàng tháng. Cơ sở đánh thuế được ấn định tùy theo giá trị khối lượng dầu khí khai thác từ chu vi khai thác được tính toán tại điểm đo, ngoại trừ số lượng dầu khí được tiêu thụ phục vụ nhu cầu sản xuất, khối lượng bị thất thoát và lượng dầu khí bơm trở lại giếng.

Luật mới cũng dành nhiều khấu trừ cho chi phí vận chuyển của các đường ống, chi phí hóa lỏng khí tự nhiên và chi phí tách khí dầu hóa lỏng. Giống như thuế bề mặt, SONATRACH phải trả thuế tài nguyên trong khuôn khổ hợp đồng chuyển nhượng đầu vào, hợp đồng chia sẻ sản phẩm, hợp đồng dịch vụ rủi ro và các bên ký kết phải trả thuế này trong trường hợp một hợp đồng tham gia.

Tỷ suất thuế áp dụng đối với giá trị khối lượng dầu khí khai thác được xác định là 10%. Ngược với thuế bề mặt, thuế tài nguyên dầu khí được khấu hao để tính toán thuế doanh thu dầu khí và thuế thu nhập.

Liên quan đến thuế tài nguyên, luật mới ấn định tỷ suất 10% được áp dụng tự động không phân biệt quy mô mỏ.

Thuế tài nguyên đã được quy định trong luật dầu khí cũ số 05-07 với tỷ suất từ 5% đến 20% tùy theo tầm quan trọng của hoạt động sản xuất và sự phức tạp địa chất của khu vực nơi có các mỏ dầu khai thác.

Thuế doanh thu dầu khí

Thuế doanh thu dầu khí nhắm vào các khoản thu từ sản xuất dầu khí trên chu vi khai thác trong khuôn khổ hợp đồng chuyển nhượng đầu vào hoặc hợp đồng dầu khí, phải thanh toán hàng năm. Thuế này tương tự với thuế lợi nhuận doanh nghiệp.

Việc tính thuế dựa trên giá trị sản xuất hàng năm được sử dụng để tính thuế trừ khấu hao hàng năm được phép, bao gồm, không không giới hạn phí

tài nguyên, tiền tạm ứng để thăm dò và phát triển mỏ, việc từ bỏ mỏ, chi phí đào tạo, vv. Tỷ suất thuế phụ thuộc vào khả năng sinh lời của dự án giới hạn từ 10 đến 50% theo một hệ số (R). Hệ số này bằng thu nhập ròng lũy kế chia cho tổng các khoản chi dưới đây:

- Nếu (R) thấp hơn hoặc bằng 1, tỷ suất thuế áp dụng là 10%.
- Nếu (R) bằng hoặc cao hơn 3, tỷ suất thuế áp dụng là 50%.
- Nếu (R) cao hơn 1 và thấp hơn 3, tỷ suất thuế áp dụng là $20\% * R - 10\%$.

Đối với việc chuyển nhượng đầu vào bao gồm 1 mỏ dầu khí đang sản xuất, tỷ suất áp dụng là 50% cho tài khóa còn hiệu lực trong khi các giai đoạn đầu tư thường niên được tính toán bằng cách áp dụng 1 tỷ suất thuế hàng năm là 25% cho giai đoạn 4 năm có thể khấu trừ.

Đáng chú ý là thuế doanh thu dầu khí được thanh toán từng tháng trong 12 tháng một cách tạm thời. Theo quy định ở các điều từ 177 đến 187, thuế doanh thu dầu mỏ (TRP) đã được thay thế bằng thuế thu nhập dầu khí (IRH), với việc sửa đổi cách tính thuế. Theo luật mới, các giai đoạn đầu tư không được tính toán tuần tự nữa. Công thức tính toán hiện dựa trên khả năng sinh lời của khoản đầu tư đã được thay thế bằng công thức dựa trên lợi nhuận của đồng đôla đầu tư tức là không tính đến giá trị thời gian của đồng tiền, điều này ngược với công thức trong luật cũ số 05-07. Ngoài ra, các tỷ suất áp dụng cho loại thuế này đã giảm, dao động từ 10% đến 50% thay vì 20% đến 70% của luật số 05-07.

Thuế thu nhập

Theo các điều từ 188 đến 192 của luật mới, một loại thuế về thu nhập đã được thiết lập. Mặc dù thuế này khá giống với thuế lợi nhuận doanh nghiệp, song nó đồng thời tính đến các quy định của luật về dầu khí và các quy định của bộ luật về thuế trực thu. Theo chiều hướng đó, thu nhập chịu thuế trong tài khóa được tính toán khi đưa vào các tỷ suất khấu hao theo luật địa phương và chi phí tìm kiếm đã thực hiện vào cuối giai đoạn tìm kiếm theo luật về dầu khí. Thuế này được áp dụng với tỷ suất cố định là 30% và phải thanh toán cho cơ quan thuế cùng thời hạn với việc khai báo thu nhập hàng năm.

Về phạm vi áp dụng theo hợp đồng, thuế thu nhập được áp dụng đối với các khoản thu nhập từ các hoạt động mà SONATRACH đã triển khai khi thực hiện chuyển nhượng đầu vào, các hợp đồng chia sẻ sản phẩm, các hợp đồng dịch vụ rủi ro, hoặc do các bên ký kết thực hiện trong trường hợp đó là hợp đồng tham gia.

Thuế tiền lương đối với bên ký kết là người nước ngoài

Các điều từ 193 đến 197 quy định thiết lập một loại thuế đặc thù đánh vào lương của đối tác nước ngoài cùng ký hợp đồng trong khuôn khổ một hợp đồng chia sẻ sản phẩm hoặc một hợp đồng dịch vụ rủi ro với tỷ suất thuế cố định là 30% trên cơ sở lương gộp của đối tác nước ngoài. Tuy nhiên, thuế được thanh toán từng phần bởi SONATRACH với 12 lần tạm ứng trên cơ sở từng tháng cho bên nước ngoài cùng ký hợp đồng trong năm tài chính.

Luật mới cũng chỉ rõ trong trường hợp lương gộp của đối tác nước ngoài cùng ký hợp đồng được quy định bằng hiện vật thì số lượng liên quan được ước tính bằng cách áp dụng giá xác định phù hợp với hợp đồng dầu khí.

Ngoài ra, việc trả lương gộp cho người nước ngoài cùng ký hợp đồng nếu là hợp đồng chia sẻ sản phẩm hoặc một hợp đồng dịch vụ rủi ro thì có thể được khấu trừ để tính toán thuế thu nhập của SONATRACH.

Thuế khoán về sản lượng dự kiến

Theo các điều từ 198 đến 201, thuế này dựa trên giá trị sản xuất như quy định tính toán thuế về dầu khí (mọi lượng dầu khí khai thác từ chu vi khai thác) với tỷ suất thuế là 50%. Mức sản xuất dự báo này được quy định trong các điều 110 và 111 của luật dầu khí mới.

Thuế này được khai báo và thanh toán theo tháng bởi SONATRACH trong trường hợp thực hiện một hợp đồng chuyển nhượng đầu vào, một hợp đồng chia sẻ sản phẩm hoặc hợp đồng dịch vụ rủi ro, và bởi các bên ký kết nếu thực hiện một hợp đồng tham gia.

Thuế về sản lượng dự báo sẽ được chính thức hóa bởi SONATRACH hoặc các bên ký kết chậm nhất là ngày 1/3 của năm tiếp theo.

Các quy định về thuế khác

Liên quan đến thuế áp dụng đối với việc chuyển quyền và nghĩa vụ trong một hợp đồng dầu khí hoặc thay đổi việc kiểm soát một trong các bên tham gia ký kết, tỷ suất thuế áp dụng vẫn là 1% theo điều 205 của luật dầu khí mới.

Hơn nữa, trong phần 1 của chương 3, luật quy định duy trì thuế đốt khí. Thuế này không khấu trừ và được ước tính là 12.000 DZD trên hàng nghìn m³ bình thường (Nm³). Thuế này sẽ được Cơ quan quốc gia về nâng cao giá trị các tài nguyên dầu khí (ALNAFT) chỉ số hóa vào đầu năm dân sự, khối lượng chịu thuế được quy định tại điều 215 của luật mới.

Phân chia thuế theo loại hợp đồng

Luật mới sửa đổi một cách đặc biệt hệ thống thuế dầu lửa tại Algeria áp dụng đối với mỗi loại hợp đồng dầu khí. Ví dụ, các hợp đồng chia sẻ sản phẩm và dịch vụ rủi ro tuân thủ cùng một chế độ thuế gồm những yếu tố sau:

- Thuế bề mặt
- Thuế tài nguyên dầu khí;
- Thuế doanh thu dầu khí cho SONATRACH;
- Thuế doanh thu cho SONATRACH;
- Thuế lương của đối tác nước ngoài cùng ký hợp đồng.

Đối với hợp đồng tham gia, cần tuân thủ chế độ thuế khác so với hai loại hợp đồng còn lại, gồm những yếu tố sau:

- Thuế bề mặt;
- Thuế tài nguyên dầu khí;
- Thuế thu nhập dầu khí;
- Thuế thu nhập cho mỗi bên.

Các biện pháp và quy định chuyển tiếp

Theo điều 230 của luật mới, các hợp đồng ký kết căn cứ vào các luật trước đây, đặc biệt là các luật số 86-14 và luật 05-07 vẫn còn hiệu lực theo quy định nhưng không thể gia hạn. Tuy nhiên, các quy định của luật mới về dầu khí liên quan đến việc từ bỏ hoặc khôi phục các địa điểm khai thác có thể áp dụng ngay lập tức cho các hợp đồng tìm kiếm/khai thác, các hợp đồng song song hoặc mọi loại hợp đồng khác được ký kết theo luật 05-07.

Doanh nghiệp tham gia hợp đồng dầu khí điều chỉnh bởi luật cũ số 05-07 có thể xin hưởng một hợp đồng mới căn cứ vào luật mới với điều kiện chưa từng sản xuất trước ngày 24/2/2013.

Theo điều 231 của luật mới về dầu khí 2019, yêu cầu này phải được doanh nghiệp gửi đến ALNAFT xem xét trong thời hạn không vượt quá một năm kể từ ngày công bố luật mới.

Thuế áp dụng trong lĩnh vực dầu khí không thông thường và khai thác ngoài khơi

Trong lĩnh vực dầu khí không thông thường và khai thác ngoài khơi - những mảng mà Algeria có nhiều triển vọng, luật mới quy định tỷ suất thuế dầu khí giảm nhưng không thể thấp hơn 5% và thuế thu nhập cao nhất là 20%.

Mặt khác, khung pháp lý mới này cũng mở rộng cho các hoạt động khai thác dầu khí ngoài khơi và đề cập đến vấn đề bảo vệ môi trường, sức khỏe khi khai thác các loại dầu khí không thông thường./.

*Hoàng Đức Nhuận
Thương vụ Việt Nam tại Algeria*